

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Landbruksdirektoratet
Postboks 8140 Dep
0033 OSLO

Deres ref

Vår ref
16/669-

Dato
31.01.2017

Statsbudsjettet 2017 - Tildelingsbrev for Landbruksdirektoratet

Vi viser til utkast til tildelingsbrev av 06.12.16 for Landbruksdirektoratet og direktoratets tilbakemelding i brev av 19.12.16.

Vedlagt følger tildelingsbrev for Landbruksdirektoratet for 2017.

Med hilsen

Anne Marie Glosli (e.f.)
ekspedisjonssjef

Sigurd Sandaaker
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:
Riksrevisjonen

Vedlegg 1

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Besøksadresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 874

Landbrukspolitisk avdeling

Saksbehandler
Sigurd Sandaaker
22249228

STATSBUDSJETTET 2017 –TILDELINGSBREV TIL LANDBRUKSDIREKTORATET

1. INNLEDNING	3
2. MÅL OG HOVEDPRIORITERINGER	3
2.1. Strategiske utfordringer og overordnet mål	3
2.2. Styringssignaler for de enkelte forvaltningsområdene	4
2.3. Nye oppgaver i 2017	8
3. ANDRE VESENTLIGE FORHOLD	11
4. BUDSJETTVEDTAK	11
4.1. Utgifter	11
4.2. Inntekter	12
5. NÆRMERE OMTALE AV TILDELING OG FONDSRAMMER FOR 2017	13
5.1. Kap. 1142/4142, post o1 Driftsutgifter og Driftsinntekter	13
5.2. Kap. 1142, post 45 Større utstyrs kjøp og vedlikehold	15
5.3. Forvaltning av tilskuddsordninger og erstatningsordninger	15
5.4. Fond	23
5.5. Tollkvoter for landbruksvarer	26
6. FULLMAKTER FOR 2017	26
6.1. Budsjettfullmakter	26
6.2. Personalfullmakter	27
7. RAPPORTERING	27
7.1. Årsrapport	27
7.2. Resultatrapportering	29
7.3. Regnskapsrapportering og rapportering i forkant av jordbruksoppgjøret og reindriftsavtalen	29
7.4. Løpende rapportering	30
7.5. Budsjettforslag 2018	30

7.6.	Budsjettforslag 2019	31
8.	STYRINGSKALENDER	31

1. Innledning

I det følgende, og med grunnlag i Stortingets behandling, meddeles styringssignaler og budsjettammer for Landbruksdirektoratet for 2017, jf. Prop. 1 S (2016-2017) for Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Innst. 8 S (2016-2017).

Tildelingsbrevet skal sees i sammenheng med Instruks om økonomi- og virksomhetsstyring i Landbruksdirektoratet (virksomhetsinstruksen) fastsatt 19.12.14, gjeldende fra 01.01.15. Virksomhetsinstruksen angir virksomhetens myndighet og ansvar, og presiserer departementets øvrige krav innenfor rammen av Reglement for økonomistyring i staten.

2. Mål og hovedprioriteringer

Regjeringens mål for landbruks- og matsektoren og hovedprioriteringer for 2017 er omtalt i Prop. 1 S (2016-2017).

2.1. Strategiske utfordringer og overordnet mål

Landbruksdirektoratet må påse at planarbeidet for 2017 blir tilpasset signalene som bl.a. er gitt i Prop. 1 S (2016-2017), Prop. 1 LS (2016-2017) Skatter, avgifter og toll 2017, Prop. 77 S (2015-2016), Prop. 133 S (2015-2016) og Stortingets behandling av disse. Det vises videre til Reindriftsavtale 2016/2017 av 16.02.16, Jordbruksavtale 2016-2017 av 24.06.16. De enkelte ordninger som direktoratet forvalter er nærmere omtalt i Prop. 77 S (2015-2016), Prop. 133 S (2015-2016) og Prop. 1 S (2016-2017).

Mål for virksomheten

Landbruksdirektoratets primære mål er samordnet, helhetlig og effektiv forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler rettet mot primærlandbruket, landbruksbasert næringsmiddelindustri og handel. Virkemidlene på området, som Landbruksdirektoratet skal forvalte i henhold til lov/forskrift for ordningene, skal bidra til god måloppnåelse innenfor de overordnede målene for landbruks- og matpolitikken. Direktoratet skal gjennom kontroll og oppfølging ved avvik bidra til å sikre at virkemidlene blir forvaltet i samsvar med regelverket, jf. nærmere omtale under kap. 2.2.

Landbruksdirektoratet skal i tillegg til å administrere de ulike ordningene også være et støtte- og utredningsorgan for LMD. Direktoratet skal ha oversikt over utviklingstrekk i hele verdikjeden, bidra til erfaringsutveksling med næringen og samarbeid med annen forvaltning, ha god kunnskap om resultatoppnåelse mot gjeldende politiske mål og gi innspill til LMD om utvikling av virkemidler (virkemiddelvurdering), herunder forenklinger. Landbruksdirektoratet skal drive formidling av fag- og forvaltningskompetanse og av landbruks- og matpolitikk til regional og lokal forvaltning. Direktoratet skal samhandle med Fylkesmannen for å bidra til god lov- og tilskuddsforvaltning på regionalt og lokalt nivå.

Landbruksdirektoratet er lokalisert i Oslo og Alta. Det er viktig med god samordning mellom avdelingene i direktoratet, herunder at enhetene i Oslo og Alta er godt integrerte. Direktoratet må i 2017 legge stor vekt på å styrke avdelingen i Alta, herunder kvalitetsikring i forvaltningen.

2.2. Styringssignaler for de enkelte forvaltningsområdene

Landbruksdirektoratet må vektlegge arbeidet med en målrettet og effektiv kontroll med tilskuddsforvaltningen i landbruket og reindriften. Risiko- og vesentlighetsvurderinger skal danne grunnlaget for kontrollarbeidet. Direktoratet må ha rutiner som ivaretar dette internt, og kontrolltiltak som sikrer at dette er tilfredsstillende hos Fylkesmannen og kommunene. Avvik/feil må følges opp.

Direktoratet skal ha særlig oppmerksomhet på fylkesmennenes forvaltningskontroll av kommunene. Opplæring av fylkesmannsembetene med hensyn på deres kontrollvirksomhet vil fortsatt være viktig.

2.2.1. Areal, skogbruk, ressursforvaltning og økologisk landbruk

Landbruksdirektoratet forvalter et bredt spekter av virkemidler for å fremme næringsutvikling samt ivareta miljø- og kulturlandskapsverdier. De viktigste ansvarsområdene er knyttet til forvaltning og utvikling av virkemidlene innen arealbruk, eiendom, miljø, klima, kulturlandskap, økologisk landbruk, skogbruk og erstatningsordninger.

Landbruksdirektoratet skal i 2017 fortsette arbeidet med å bidra til et bærekraftig skogbruk. Direktoratet skal særskilt følge opp satsingen på infrastruktur- og klimatiltak i skogbruket.

Landbruksdirektoratet skal følge opp fylkesmennene i arbeidet med å veilede kommunene og formidle kunnskap om videreutvikling av skogsvegnettet og tømmerkaistrukturen.

Landbruksdirektoratet skal følge opp og videreføre foryngelseskontrollen på bakgrunn av tidligere års erfaringer. Det er et mål at kontrollen for 2017 skal omfatte alle kommuner der avvirkning er foretatt.

Landbruksdirektoratet skal i 2017 fortsette arbeidet med å bidra til et bærekraftig jordbruk, herunder forenkling og målretting av tiltak for næring, miljø og klima. Revidering av nasjonalt miljøprogram, nasjonal oppfølging av godkjente vannforvaltningsplaner og arbeid med kulturlandskap står sentralt i denne sammenheng.

Det pågår flere omfattende prosesser vedrørende klimautfordringene, både med å oppfylle klimaforliket nasjonalt og internasjonale prosesser. Det er viktig at direktoratet bygger opp sin kompetanse til å kunne bistå departementet i disse prosessene.

Landbruksdirektoratet skal ha oversikt over praktiseringen av naturmangfoldloven på landbruksområdet.

Landbruksdirektoratet skal følge opp fylkesmennene i arbeidet med å veilede kommunene og formidle kunnskap om arealressursene til kommunenes planarbeid. Dette arbeidet er knyttet til gjennomføringen av regjeringens jordvernstrategi og et ledd i arbeidet med å nå Stortingets mål om at den årlige omdisponering av dyrka mark skal være under 4 000 dekar innen 2020. Direktoratet skal i samarbeid med NIBIO videreføre arbeidet med å utvikle kunnskap om arealressursene og bidra til at kunnskapen gjøres tilgjengelig og brukes.

Landbruksdirektoratet skal ivareta den landbruksfaglige siden av den todelte målsettingen i rovviltpolitikken og legge til rette informasjon om utviklingen i beitenæringene (husdyr, rein).

Arbeidet med å utarbeide en strategi for økologisk landbruk er satt i gang. Landbruksdirektoratet skal bidra til dette arbeidet og følge opp utviklingen når det gjelder produksjon og omsetning av økologiske landbruksvarer.

Som nasjonal fagmyndighet med ansvar for de juridiske virkemidlene innenfor eiendomslovgivningen, har Landbruksdirektoratet en viktig rolle i LMDs arbeid med eiendoms- og bosettingspolitikken. Det er behov for informasjon og opplæring om regelverket.

Landbruksdirektoratet må i 2017 vektlegge arbeidet med å følge opp den nye naturskadeerstatningsloven.

Landbruksdirektoratet må i 2017 også vektlegge arbeidet med arealressurskart (AR5), herunder påse at rutineene for ajourhold blir fulgt opp.

2.2.2. Reindrift

Landbruksdirektoratet har ansvar for å forvalte reindriftsloven og virkemidlene over reindriftsavtalen. Landbruksdirektoratet er også sekretariat og utøvende organ for Reindriftsstyret, og har i tillegg en viktig veiledningsrolle overfor næringen. I tillegg er direktoratet sekretariat for styret for Reindriften utviklingsfond og Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt. Direktoratet skal også utøve formidling av reindriftpolitikk til fylkesmennene, samt legge til rette for å ivareta og utvikle reindriftskompetansen hos fylkesmennene. Direktoratet skal også drive aktiv informasjonsvirksomhet ovenfor reineiere om regelverk mv. innenfor direktoratets ansvarsområde.

Innrapportert total reintall i Finnmark er nå tilnærmet på det nivået som er fastsatt i bruksreglene. Framover er det viktig at grunnlaget for en økologisk bærekraftig reindrift opprettholdes. Fremdeles er det enkelte siidaandeler som ikke har fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. Departementet påpeker at det er viktig at Reindriftsstyret har en aktiv og effektiv oppfølging av disse siidaene.

Foreløpige reintall per 31. mars 2016 viser en bekymringsfull utvikling i enkelte siidaer. For å forhindre en ny uheldig reintallsutvikling, skal siidaer som øker sitt reintall utover det fastsatte følges opp gjennom reindriftslovens bestemmelser. Særlig vises det til reindriftsloven § 60, femte ledd, som gir Fylkesmannen mulighet til å fastsette høyeste reintall per siidaandel på nærmere angitte vilkår. Departementet ser det som svært viktig at direktoratet og Fylkesmannen har en god og tett dialog omkring spørsmål knyttet til bruk av reindriftsloven § 60 femte ledd. Videre skal ressurser til gjennomføring av kontrolltiltak, herunder tellinger av rein, prioriteres. Ved større avvik mellom telling og rapporteringene til reineierne, skal det settes inn tiltak. Arbeidet med å forhindre en ny reintallsøkning har høyeste prioritet i 2017.

Parallelt med ovennevnte prosess med reduksjon av reintallet, skal direktoratet bistå Fylkesmannen i Finnmark for å få på plass bruksregler for distriktene på høst- og vinterbeitene i Vest-Finnmark.

Direktoratet skal vurdere behovet for tellinger i det enkelte reinbeiteområde. Direktoratet skal i dialog med fylkesmennene sikre at fylkesmannen utarbeider en plan for tellinger i 2017, opplæring av tellekorpsset i gjeldende regelverk, gjennomføring av risikoanalyser, samt planer for oppfølging av sanksjoner ved brudd på telleforskriften.

Landbruksdirektoratet skal fortsette med å etablere samarbeid med andre offentlige organer, og gjøre disse kjent med behovet i reindriften for sammenhengende arealer og konsekvensene av ulike tiltak innenfor reinbeiteland for reindriften. Direktoratet skal arbeide for å dokumentere reindriftens arealbruk. I tillegg skal direktoratet sammen med NIBIO videreføre arbeidet med å etablere og drifte et helhetlig informasjonssystem for areal- og ressursovervåking for reindriften. Arbeidet med å få digitalisert reindriftens arealbrukskart og gjøre disse tilgjengelig på nett, skal prioriteres. Når kartene er ferdig utarbeidet, skal direktoratet i samarbeid med fylkesmennene gjøre kartene kjent for aktuelle kommuner og fylkeskommuner.

Det er nødvendig med økt kunnskap om de ulike årsakene til tap av rein, og om samspillet mellom disse. Direktoratet skal bidra aktivt til å øke kunnskapsgrunnlaget om tapene. Videre er det viktig at direktoratet gjennom forvaltning av virkemidlene fortsetter arbeidet med å stimulere til produksjonsoptimalisering. For å ha kontroll med utviklingen i reindriften, skal direktoratet hente inn og gjøre tilgjengelig nødvendige grunnlagsdata, bl.a. om beiteforhold og slaktevekter.

Landbruksdirektoratet skal gjennom forvaltning av virkemidlene være en bidragsyter for økt verdiskaping i reindriften. En viktig oppgave for direktoratet er å skape helhet og samspill i verdikjeden. Det er derfor nødvendig å prioritere fellestiltak i reindriften.

2.2.3. Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Landbruksdirektoratet forvalter inntekts- og velferdsordninger med primærprodusenter i jordbruket som målgruppe. De viktigste ansvarsområdene er knyttet til forvaltning og utvikling av virkemidler innen areal- og kulturlandskapstilskudd, husdyrtilskudd, pristilskudd, velferdsordninger, kvoteordningen for melk og husdyrkonsesjon.

Innspill til målretting, forenkling og kontrollerbarhet av de økonomiske virkemidlene over jordbruksavtalen er viktig også i 2017. Landbruksdirektoratet skal i virkemiddelvurderingen 2017 vektlegge arbeidet med forvaltningsmessige sider og forslag til forenkling av virkemidlene, og vurdere konsekvenser av forslagene.

I 2017 skal Landbruksdirektoratet legge vekt på å videreutvikle den nettbaserte forvaltningen av tilskudd og kvoteordningen for melk, med sikte på å bli mer brukervennlig og å øke kvaliteten i forvaltningen. Et viktig mål er økt bruk av virksomhetens nettbaserte tjenester hos produsenter, kommuner og fylkesmenn.

Landbruksdirektoratet må i 2017 vektlegge arbeidet med å implementere nytt fag- og tilskuddssystem for produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid. En viktig del av arbeidet er informasjon til næring og forvaltning om det nye systemet.

Landbruksdirektoratet må i 2017 også vektlegge klagesaksbehandling og oppfølging arbeidet med forvaltningssystemet for pristilskuddene.

Det er viktig at Mattilsynet og Landbruksdirektoratet gjennom god informasjonsutveksling sentralt bidrar til godt samarbeid regionalt mellom Mattilsynet og fylkesmennene i saker om brudd på dyrevelferd.

2.2.4. Markedstiltak, handel og industri

Landbruksdirektoratet forvalter virkemidler innen markedsordningene for melk, kjøtt, egg, grønt, potet og korn. Formålet med ordningene er å sikre avsetning for norske jordbruksråvarer. Landbruksdirektoratet har ansvar for sekretariatsfunksjonen for Omsetningsrådet.

Landbruksdirektoratet forvalter importvernet for landbruksvarer gjennom tolladministrering og tollkvoter, ordningen med råvarepriskompensasjon, ordninger for eksportstøtte og ordningen for utenlands bearbeiding. Direktoratet skal forvalte importvernet for landbruksvarer i tråd med unilaterale, bilaterale og multilaterale forpliktelser, med mål om å sikre avsetning for norske landbruksvarer. I forbindelse med forvaltningen av importvernet og vurdering av behov for supplering av norsk produksjon gjennom import, må Landbruksdirektoratet sørge for i tide å få relevant og oppdatert informasjon om forsyningssituasjonen.

Det er viktig med god forvaltning av de ulike markedsordningene for jordbruksråvarer, der like konkurransevilkår for aktørene står sentralt.

Landbruksdirektoratet skal videreføre arbeidet med faglige analyser og grunnlagsmateriale til bruk i internasjonale forhandlinger (WTO, EU, EFTA), og må særlig påregne betydelig arbeid knyttet til artikkel 19 forhandlingene med EU og analyser av regionale handelsavtaler. Landbruksdirektoratet skal fortsatt følge nøye med på konkurransesituasjonen til den mest konkurranseutsatte industrien som foredler jordbruksråvarer (RÅK-industrien). Markedsovervåkning og innhenting av norske og internasjonale priser er også viktige oppgaver. Videre må direktoratet påregne å bidra i det løpende arbeidet med revisjon av forskriftene for forvaltning av importvernet.

Det er fortsatt et mål å redusere reintallet i deler av Finnmark. Ved søknader om importkvote med redusert tollsats skal saken forelegges departementet.

2.2.5. Administrasjon

En enkel og brukervennlig forvaltning med god kvalitet

Målet om en enkel og brukervennlig forvaltning med god kvalitet skal nås gjennom forenkling, digitalisering og effektiv ressursbruk.

Landbruksdirektoratet skal arbeide systematisk med å utnytte tildelte ressurser bedre og øke produktiviteten, jf. regjeringens fellesføring for 2017.

Digitalisering er et viktig virkemiddel for forenkling og for å sikre kostnadseffektive og brukervennlige tjenester og løsninger både for brukere og forvaltning. I *Meld. St. 27 (2015-2016) Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet*, beskriver regjeringen hovedprioriteringene i IKT-politikken. Vi viser for øvrig til *Rundskriv H-09/16 Digitaliseringsrundskrivet* og LMDs Instruks om økonomi- og virksomhetsstyring i Landbruksdirektoratet.

Direktoratet må i 2017 vektlegge arbeidet med å utvikle nytt IKT-system (erstatning for Saturn) for ordninger under LUF m.m. og holde departementet godt orientert om framdriften.

Departementet legger til grunn at arbeidet med bemanning, personalforvaltning, kompetanse- og organisasjonsutvikling inngår som en helhetlig og integrert del av den strategiske utvikling av Landbruksdirektoratet. Direktoratet må utvikle en målrettet og systematisk arbeidsgiverpolitikk som er avstemt mot kravene i den statlige arbeidsgiverpolitikken.

Lærlingeordningen er viktig for å sikre framtidige behov for faglært arbeidskraft, og å gi ungdom muligheter til å gjennomføre videregående opplæring. Regjeringen har satt ambisiøse mål i regjeringsplattformen for inntak av lærlinger i offentlige virksomheter. Departementet forventer at direktoratet tar inn minst en lærling i løpet av 2017. Vi viser for øvrig til informasjonsside for nye lærebedrifter, www.lerlingloftet.no, og til Statens personalhåndbok, kap. 9.10 Særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for lærlinger og lære kandidater i staten.

Landbruksdirektoratet må ha regnskapsrutiner og systemer som er i samsvar med de grunnleggende kravene i økonomiregelverket. Det må sikres at regnskapet ikke har vesentlige feil og mangler.

Gode systemer for samfunnssikkerhet og beredskap

Landbruksdirektoratets faglige oppgaver innenfor samfunnssikkerhet og beredskap omfatter håndtering av hendelser og kriser innenfor matforsyning, skog, natur- og avlingsskader.

Departementet legger til grunn at arbeidet med sikkerhet, samfunnssikkerhet og beredskap inngår som en integrert del av all virksomhet i Landbruksdirektoratet. Arbeidet skal være målrettet, systematisk, sporbart og være integrert i virksomhetens planverk, styringssystemer og i styringsdialogen med departementet. Direktoratet foretar skriftlig kartlegging av risiko og sårbarhet på eget ansvarsområde. Vi viser for øvrig til LMDs Instruks om økonomi- og virksomhetsstyring i Landbruksdirektoratet.

Landbruksdirektoratet skal i 2017 fortsette utviklingsarbeidet med virksomhetens sikkerhetsorganisasjon og sikkerhetskompetanse. Innen områdene informasjon-, objekt- og personellsikkerhet skal direktoratet sørge for å ha tilfredsstillende styringssystemer, samt at god praksis er dokumentert gjennom rutiner og sikkerhetsløsninger. Direktoratet skal i 2017 ferdigstille sitt styringssystem for informasjonssikkerhet, og det skal gjennomføres en sikkerhetsrevisjon.

Landbruksdirektoratet skal sørge for at IKT-systemer bygges i tråd med prinsippene for innebygd personvern, herunder personvernvennlige standardinnstillinger.

Landbruksdirektoratet skal årlig arrangere minst en beredskapsøvelse som går på eget ansvarsområde. I tillegg skal virksomheten i løpet av en toårsperiode delta i en relevant nasjonal øvelse der det øves enten stab, kriseledelse, prosedyre eller fullskala. Direktoratet skal ha et etablert system med nødvendig ledelsesforankring for systematisk evaluering og oppfølging av tiltak etter øvelser og hendelser.

2.3. Nye oppgaver i 2017

2.3.1. Saker knyttet til oppfølgingen av reindrifftsavtalen 2016/2017, jordbruksoppkjøret 2016 m.m.

Det vises til kap. 3 i tildelingsbrev av 04.07.16.

I kap. 3.10 fikk Landbruksdirektoratet melding om oppdrag knyttet til arbeid med nasjonal strategi for villbier og andre pollinerende insekter. Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet leverte 31.10.16 et faggrunnlag til strategien. LMD har i brev av 14.12.16 bedt direktoratet om å supplere faggrunnlaget på noen områder. Frist: 01.05.17.

2.3.2. Melding om jordbrukspolitikken

LMD la 09.12.16 fram melding til Stortinget om jordbrukspolitikken, Meld. St. 11 (2016-2017) Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon.

Landbruksdirektoratet må påregne å få oppgaver i forbindelse med oppfølgingen av meldingen.

2.3.3. Klima

Landbruksdirektoratet vil få oppgaver knyttet til beregningsutvalg for landbrukets klimagassutslipp, jf. kap. 3.4.1 i tildelingsbrevet av 04.07.16.

2.3.4. Registrene for landbruket

Det skal foretas en gjennomgang av dataregistrene i landbrukssektoren med hovedvekt på forvaltningens registre. Landbruksdirektoratet må påregne å bidra i dette arbeidet.

2.3.5. Gjødselvareforskriften

LMD viser til felles oppdrag gitt av KLD og LMD til Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Mattilsynet i juni 2016, med frist 01.07.17. Det er viktig at dette arbeidet prioriteres i 2017.

2.3.6. Matsvinn

Myndighetene og matbransjen undertegnet 07.05.15 en intensjonsavtale om redusert matsvinn og bedre ressursutnyttelse i verdikjeden. Arbeidet med utarbeidelse av endelig bransjeavtale pågår fortsatt, og det har vært nedsatt to arbeidsgrupper som har arbeidet med temaer knyttet til dette. Landbruksdirektoratet har deltatt i arbeidet, jf. kap. 3.7 i tildelingsbrev av 03.07.15, og må påregne fortsatt arbeid med dette i 2017.

2.3.7. Reindrift

Tråante 2017

Landbruksdirektoratet er gitt et særlig oppfølgingsansvar for reindriftsrelaterte aktiviteter under Tråante 2017, jf. kap. 3.2 i tildelingsbrevet av 04.07.16. Departementet understreker viktigheten av at de tiltak som blir finansiert over reindriftsavtalen skal bidra til å markedsføre norsk reinsdyrkjøtt og fremme reindriften på en positiv måte.

Konvensjoner

Landbruksdirektoratet skal bidra ved effektivering av ny norsk/finsk reingjerdekonvensjon og ved en eventuell effektivering av ny norsk/svensk reinbeitekonvensjon. Departementet vil i eget brev komme tilbake til hvordan effektivering av ny norsk/finsk reingjerdekonvensjon skal gjennomføres.

2.3.8. Skogbruk

Infrastruktur – skogsveger

Landbruksdirektoratet må være forberedt på å bidra i arbeidet med rundskriv til landbruksvegforskriften, som departementet har mål om å ferdigstille i løpet av første halvår 2017.

Direktoratet vil også kunne få oppgaver knyttet til utforming av ordning for utbedring av flaskehalser for tømmertransport, jf. Meld. St. 6 (2016-2017) *Verdier i vekst – Konkurransedyktig skog- og trenæring*.

Digitalisert forvaltning på skogområdet

Det varierer hvor langt digitalisering til erstatning for papirbaserte rutiner har kommet på skogområdet. Digital stedfesting av tiltak bidrar til rasjonell oppfølging av forvaltningstiltak. Landbruksdirektoratet bes vurdere hvilke digitale forvaltningsløsninger som kan være aktuelle, herunder tekniske løsninger og verktøy for innsamling og kartfesting av data, ev. hjemmelsgrunnlag for dette, samt kravspesifisering av konkrete forvaltningsløsninger, og anslå kostnadene for disse løsningene.

2.3.9. Forvaltning av midler til genressurstiltak

Landbruksdirektoratet skal i 2017 vurdere behovet for en forskrift for tilskuddsordningen til genressurstiltak som ev. skal gjelde for tildeling fra og med 2018.

2.3.10. Utvalgte kulturlandskap

Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Riksantikvaren skal vurdere hvordan viktige nasjonale kulturlandskap best kan tas vare på, herunder utvidelse av ordningen med utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Frist: 15.05.17.

Landbruksforvaltningens rolle som koordinator for ordningen med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er viktig i det videre arbeidet, også i utvelgelse av nye områder. Dette gjelder både på sentralt, regionalt og kommunalt nivå.

2.3.11. Naturskade

Som oppfølging av regjeringens beslutning om å se nærmere på dekningsområdet mellom den statlige erstatningsordningen for naturskade og privat forsikring, bes Landbruksdirektoratet innlede dialog med Norsk naturskadepool og representanter for forsikringsnæringen med mål om å identifisere konkrete skadeobjekter som er egnet å overføre til privat forsikring. Det bes videre om en vurdering av om det er tilstrekkelig at endringen tydeliggjøres og forankres i avregningsvilkårene til Norsk naturskadepool, eller om det er nødvendig med en regelendring ved overføring til privat forsikring. Frist: 01.07.17.

2.3.12. Tilskudd til klimarådgiving på gårder

Landbruksdirektoratet skal forvalte ordningen med tilskudd til klimarådgiving på gårder i regi av Norges Bondelag, jf. Innst. 8 S (2016-2017). Midlene skal bidra til at tiltak som settes inn er effektive og tilpasset den enkelte gårds situasjon. Det er bevilget 20 000 000 kroner til formålet i 2017 på kap. 1142, post 75. Direktoratet skal forvalte midlene i henhold til føringer i Innst. 8 S

(2016-2017), og med tildelingsbrev og rapporteringskrav, jf. pkt. 6.3 i Bestemmelsene til Økonomireglementet.

2.3.13. **Pristilskudd**

Som en del Landbruksdirektoratets løpende forvaltningsoppdrag, ber departementet om at direktoratet følger opp gjennomgangen av forvaltningssystemet for pristilskuddene som ble foretatt i 2016. Ansvarliggjøring av søkere av pristilskudd er sentralt i dette arbeidet. Departementet ber videre direktoratet vurdere soneregrensene for distriktstilskudd melk og kjøtt slik de er beskrevet i jordbruksavtalen, opp mot slik de er tegnet inn i sonekartene. Frist: 15.03.17.

3. **Andre vesentlige forhold**

Det er fra og med 2017 innført en forenklet modell for premiebetaling til Statens Pensjonskasse for statlige virksomheter, jf. brev av 27.10.16 fra LMD. Landbruksdirektoratet er kompensert for disse utgiftene, jf. omtale i kap. 5.1.1.

Regjeringen har innført en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform og forventer at alle statlige virksomheter gjør tiltak for å bli mer effektive. For 2017 er effektiviseringskravet satt til 0,8 pst. av alle driftsutgifter som er bevilget over statsbudsjettet. Kravet er innarbeidet i Landbruksdirektoratets driftsbudsjett for 2017

4. **Budsjettvedtak**

4.1. **Utgifter**

Følgende beløp stilles til disposisjon for Landbruksdirektoratet i 2017:

Kap. 1139 Genressurser, miljø- og ressursregistreringer

Post 71	Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak	kr	6 800 000

Kap. 1142 Landbruksdirektoratet

Post 01	Driftsutgifter	kr	224 905 000
Post 45	Større utstyrskjøp og vedlikehold	kr	1 299 000
Post 50	Arealressurskart	kr	7 594 000
Post 60	Tilskudd til veterinærdekning	kr	142 444 000
Post 70	Tilskudd til fjellstuer	kr	808 000
Post 71	Omstillingstiltak Indre Finnmark	kr	4 000 000
Post 72	Erstatninger	kr	302 000
Post 73	Tilskudd til erstatninger m.m.	kr	55 610 000
Post 74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	kr	1 000 000
Post 75	Tilskudd til klimarådgiving på gårder	kr	20 000 000
Post 80	Radioaktivitetstiltak	kr	500 000

Kap. 1148 Naturskade – erstatninger

Post 71	Naturskade – erstatninger	kr	169 000 000

Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket

Post 51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	kr	3 500 000
Post 71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket m.m.	kr	107 070 000
Post 73	Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak	kr	33 483 000

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

Post 21	Spesielle driftsutgifter	kr	13 000 000
Post 50	Fondsavsetninger	kr	1 148 053 000
Post 70	Markedsregulering	kr	315 100 000
Post 71	Tilskudd til erstatninger	kr	43 000 000
Post 73	Pristilskudd	kr	3 298 535 000
Post 74	Direkte tilskudd	kr	7 965 410 000
Post 77	Utviklingstiltak	kr	246 380 000
Post 78	Velferdsordninger	kr	1 541 954 000

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen

Post 51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	kr	31 600 000
Post 72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	kr	6 100 000
Post 75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	kr	74 200 000
Post 79	Velferdsordninger	kr	2 600 000

Det tas forbehold om endringer i tildelingen som følge av eventuelle endringer i budsjettet for 2017. Etter Stortingets behandling av jordbruksoppgjøret og reindriftsoppgjøret 2017 og revidert nasjonalbudsjett 2017 vil det bli sendt revidert tildelingsbrev.

4.2. Inntekter

Det er budsjettert med følgende inntekter i 2017:

Kap. 4142 Landbruksdirektoratet

Post 01	Driftsinntekter, refusjoner m.m.	kr	41 374 000

Kap. 4150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen

Post 85	Markedsordningen for korn	kr	0

Landbruksdirektoratet forvalter også ordningen med tollkvoter for landbruksvarer som budsjetteres under Finansdepartementet, kap. 5511 post 71 Auksjonsinntekter fra tollkvoter, jf. omtale under kap. 5.5.

Det tas forbehold om endringer i inntektsbudsjetteringen som følge av eventuelle endringer i budsjettet for 2017.

5. Nærmere omtale av tildeling og fondsrammer for 2017

Landbruksdirektoratet må disponere tildelte midler på en slik måte at det blir dekning for lønns- utbetalinger og andre utgifter gjennom hele budsjettåret, eventuelt ved omdisponeringer/innsparinger/utgiftsreducerende tiltak. Det understrekes at det ikke er adgang til å overskride bevilgningen på de enkelte poster, bortsett fra det som følger av unntaksbestemmelsene i budsjettfullmakten, jf. kap. 6.1. Muligheten til å få ekstrabevilgninger/overskridelsestillatelse gjennom året er meget begrenset. Uforutsette utgifter må dekkes innenfor rammen. Det forutsettes videre at det budsjetterte inntektskravet oppnås. Dersom det oppstår uforutsette omstendigheter med store budsjettmessige konsekvenser, må dette snarest meddeles departementet. Budsjettmessig dekning må foreslås.

5.1. Kap. 1142/4142, post 01 Driftsutgifter og Driftsinntekter

5.1.1. Post 01 Driftsutgifter

Tildelt beløp, 224 905 000 kroner, forutsettes å dekke Landbruksdirektoratets driftsutgifter. LMD vil komme tilbake til virkning av lønnsoppgjøret i 2017 i løpet av høsten 2017.

Bevilgningen er økt med 1 900 000 kroner som følge av overføring av oppgaver fra Politi- og lensmannsetaten i forbindelse med at takst av naturskader ikke lenger skal fastsettes ved lensmannsskjønn.

Fra 01.01.14 ble de fem nordligste fylkesmennene regional reindriftsmyndighet. Fylkesmennene har fram til nå blitt finansiert gjennom en belastningsfullmakt på kap. 1142. Fra 2017 er det rammeoverført 26 022 000 kroner fra kap. 1142 til kap. 525. Overføringen blir finansiert med 23 622 000 kroner fra post 01, 1 400 000 kroner fra post 71 og 1 000 000 kroner fra post 80.

Landbruksdirektoratet er kompensert for premiebetaling til Statens Pensjonskasse, tilsvarende 19 611 000 kroner over kap. 1142 post 01 for 2017, jf. omtale i kap. 3.

Bevilgningen er videre endret som følge av lønns- og prisvekst, avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen, digital postkasse, justering MVA-reformen og budsjettiltak.

Hoveddelen av de administrative utgiftene, inkludert ordinære utviklingskostnader, er budsjettert under post 01. Under kap. 1150, post 21, kan det dekkes kostnader i forbindelse med utvikling av fagsystemer, evalueringer og arbeidsgrupper. Utgifter som kan belastes post 21 er omtalt nærmere i tildelingsbrevet. For å kunne ha nødvendig fleksibilitet, vil det likevel fortsatt være aktuelt å belaste kap. 1150, postene 50, 70, 74, 77 og 78 med visse utgifter, særlig av utviklings- og utredningskarakter samt ved evalueringer, jf. omtale under kap. 1150 i Prop. 1 S (2016-2017). Dette kan for eksempel være aktuelt dersom jordbruksoppgjøret medfører særskilte utviklingsbehov. Slike belastninger skal tas opp med LMD på forhånd, dersom de ikke følger av fullmakter gitt i vedtak eller i tildelingsbrev.

Utredningsoppdrag og juridisk bistand i forbindelse med markedsordningen for melk, kan dekkes over prisutjevningsordningen for melk (PU). Før evt. belastning av PU, skal saken forelegges departementet. Utgifter til revisjon av PU, dekkes over PU.

Landbruksdirektoratet har i brev av 31.10.16 kommet med forslag til belastning av ordninger under kap. 1150 og andre ordninger for utgifter av utviklings- og utredningskarakter og til IKT. I tillegg til nye belastninger bes det om overføring til 2017 for resterende beløp på belastninger gitt i tildelingsbrev for 2016 og tidligere. Departementet kommer tilbake til godkjenning av overførte beløp fra 2016 til 2017 i eget brev. Departementets godkjenning av nye belastninger for utgifter av utviklings- og utredningskarakter og til IKT i 2017 framgår av oversikten nedenfor. Departementet viser også til omtale av IKT-utgifter under kap. 1150, post 21.

Utviklingsoppgaver

Økologisk landbruk

Inntil 150 000 kroner kan belastes LUF, ordningen økologisk landbruk, til kjøp av tjenester for overvåkningen av omsetningen av økologiske matvarer på kjedenivå.

Kjøp av markedsdata for melkeprodukter

Inntil 110 000 kroner kan belastes prisutjevningsordningen for melk til kjøp av markedsdata for melkeprodukter (ost og yoghurt).

Modell for innfrakttilskudd i prisutjevningsordningen for melk

Inntil 150 000 kroner kan belastes prisutjevningsordningen for melk til kjøp av tjenester ved utredning av modell for innfrakttilskudd i PU-ordningen, jf. epost av 19.10.16 fra Landbruksdirektoratet.

IKT

Vedlikehold og drift av skogfondsordningen

Inntil 1 700 000 kroner til vedlikehold av fagsystemene for skogordningene kan belastes sentralt inntrukne rentemidler, herunder inntil 200 000 kroner til arbeidet med forprosjektet knyttet til digitalisert forvaltning på skogområdet, jf. omtale i kap. 2.3.8. Videre kan inntil 200 000 kroner til fagsamlinger for fylkesmennene også belastes sentralt inntrukne rentemidler.

Klimatiltak i skog

I forbindelse med forvaltningen av ordningene knyttet til klimatiltak i skog over kap. 1149, post 73, som omfatter tettere planting på eksisterende skogareal og gjødsling av skog, kan inntil 750 000 kroner belastes posten til videre arbeid med løsninger for effektiv elektronisk overføring av digital informasjon om tiltakene til fagsystemet ØKS.

5.1.2. Post 01 Driftsinntekter

Det er under posten budsjettet med inntekter, 41 374 000 kroner, svarende til Landbruksdirektoratets utgifter forbundet med

- administrasjon av LUF og andre fond (dekkes av fondsmidler)
- saker for Omsetningsrådet (dekkes av omsetningsavgiften)
- forvaltning av prisutjevningsordningen for melk (dekkes av PU)
- kvoteordningen for melk (dekkes av overproduksjonsavgiftsmidler som følge av produksjon ut over melkekvote)
- oppgaver knyttet til forskningsavgiften (dekkes av avgiftsmidler)

I tillegg er det budsjettert med inntekter knyttet til oppdrag Landbruksdirektoratet påtar seg mot godtgjørelse.

5.2. Kap. 1142, post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehold

Det er tildelt 1 299 000 kroner som skal dekke utgiftene til oppfølging av Norges ansvar ved gjennomføring av ny reingjerdekonvensjon med Finland og for grensegjerdene mot Sverige, Finland og Russland. Tildelingen skal også dekke utgiftene til oppfølging av reinbeiteavtaler i Rørosregionen og til vedlikehold av konfliktforebyggende gjerde i Hammerfest. I tillegg skal posten dekke eventuelle erstatningskrav fra finske myndigheter i samsvar med den gjeldende reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Finland, samt etablering av et samlet informasjonssystem for areal- og ressursovervåking for reindriften.

5.3. Forvaltning av tilskuddsordninger og erstatningsordninger

5.3.1. Generelt

Landbruksdirektoratet må til enhver tid ha oversikt over hvor stor del av bevilgningene som er kommet til utbetaling, og hvor stor del som er bundet opp i bindende tilsagn som ikke er kommet til utbetaling. Landbruksdirektoratet må påse at samlet utbetaling og tilsagn ikke overskrider beløpene som stilles til disposisjon for hver enkelt ordning, med tillegg av ev. overført beløp fra forrige budsjettermin. I den grad ubrukte midler fra 2016 kommer i tillegg, vil dette bli meddelt i eget brev på et senere tidspunkt.

Tilskuddsordningene må forvaltes i samsvar med bestemmelser fastsatt av departementet, og med de presiseringer og føringer som følger i dette tildelingsbrev, jf. pkt. 6.3 i Bestemmelsene til Økonomireglementet.

Landbruksdirektoratet kan fastsette nærmere regler mv., som er nødvendig for forvaltningen av ordningene, innenfor det som departementet har fastsatt og det som framgår av dette tildelingsbrevet.

Forvaltningen av tilskuddsordninger må baseres på virksomhetens vurdering av risiko og vesentlighet. Tilskuddsforvaltningen må derfor integreres i Landbruksdirektoratets arbeid med risikostyring i virksomheten.

5.3.2. Tilskuddsordninger og erstatningsordninger

Kap. 1139 Genressurser, miljø- og ressursregistreringer

Post 71 Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak

Det er tildelt 6 800 000 kroner, jf. retningslinjene for ordningen som ble fastsatt 01.12.15. Av dette skal 6 300 000 kroner gå til tiltak og prosjekter for forvaltning av genetiske ressurser og 500 000 kroner øremerkes til Genbanken for vernehøns (Hvam).

Kap. 1142 Landbruksdirektoratet

Post 50 Arealressurskart

Det er bevilget 7 594 000 kroner i støtte til vedlikehold av arealressurskart (AR5) som gir næringsdrivende og forvaltningen tilgang til arealinformasjon av høy kvalitet.

Post 60 Tilskudd til veterinærdekning

Det er tildelt 142 444 000 kroner i tilskudd til veterinærdekning, herav 123 000 000 kroner til vaktgodtgjøring, 14 000 000 kroner til stimuleringstiltak i kommunene og 5 444 000 kroner til administrative kostnader i kommunene.

Midlene til vaktgodtgjøring skal fordeles til kommunene ut fra fastlagt vaktinndeling og vaktopplegg.

Landbruksdirektoratet gis fullmakt til å bestemme hvilke fylker som er berettiget til stimuleringstilskudd. Fylkesmannen kan bestemme hvilke kommuner som skal kunne få stimuleringsmidler.

Post 70 Tilskudd til fjellstuer

Det er bevilget 808 000 kroner. Formålet med tilskuddet er å vedlikeholde tilbudet om husvære til bl.a. reingjetere.

Post 71 Omstillingstiltak i Indre Finnmark

Det er tildelt 4 000 000 kroner. Formålet med tildelingen er å finansiere ulike tilpasninger og tiltak for å legge til rette for en bærekraftig reindrift i Finnmark. Utgifter til telling av rein, digitalisering av kart i Finnmark, utgifter til økt kunnskap om produksjon og tap i reindriften, og enkelte utviklings- og utredningskostnader, blir også dekket over denne posten.

Landbruksdirektoratet bes innen 01.02.17 rapportere til LMD om hvilke behov som foreligger når det gjelder å få dekket tiltak under posten i 2017.

Post 72 Erstatninger

Det er bevilget 302 000 kroner til dekning av erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite i Trollheimen, jf. forutsetningene i overskjønn hjemlet av Frostating lagmannsrett 02.09.99 og inngåtte reinbeiteavtaler. Posten er en overslagsbevilgning.

Post 73 Tilskudd til erstatninger m.m. ved tiltak mot dyre- og plantesjukdommer

Det er bevilget 55 610 000 kroner. Posten er en overslagsbevilgning. Bevilgningen er tilpasset år med gjennomsnittlig skadeomfang.

Post 74 Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt

Det er bevilget 1 000 000 kroner.

Post 75 Tilskudd til klimarådgiving på gårder

Posten er ny, jf. omtale i kap. 2.3.12.

Det er bevilget 20 000 000 kroner i tilskudd til klimarådgiving på gårder. Midlene er ikke overførbare.

Post 80 Radioaktivitetstiltak

Det er bevilget 500 000 kroner til statens dekning av kostnader med radioaktivitetstiltak i reindriften som følge av radioaktivt nedfall etter Tsjernobylulykken.

Kap. 1148 Naturskade – erstatninger

Etter den nye naturskadeerstatningsloven, gjeldende fra 01.01.17, vil søknadene om erstatning bli behandlet etter en ren forvaltningsmodell, der Landbruksdirektoratet avgjør sakene (førsteinstans), mens klagen blir avgjort av Klagenemnda for naturskadesaker (klageinstans). Landbruksdirektoratet er sekretariat for Klagenemnda.

Landbruksdirektoratet skal sørge for at krav om erstatning for naturskader får en rask og forsvarlig behandling. Direktoratet skal raskt kunne sette inn en målrettet og utvidet innsats når naturkatastrofer oppstår.

Post 71 Naturskade – erstatninger

Det er bevilget 169 000 000 kroner. Posten er en overslagsbevilgning. Bevilgningen skal dekke innfrielse av både nye tilsagn og utestående tilsagn fra tidligere. I tillegg til naturskadeerstatninger blir det over denne posten utbetalt billighetserstatning, og dekket utgifter til m.a. taksering av skader inkl. reiseutgifter ved overskjønn/rettssaker, nødvendige utgifter til ekstrahjelp, og vedlikehold og utvikling av IKT-system for ordningen.

Landbruksdirektoratet kan totalt gi tilsagn for inntil 2 000 000 kroner til forskningsprosjekter, informasjonstiltak og andre aktiviteter som medvirker til å redusere skadevirkningene av framtidige naturulykker, eller å øke effekten av de ressurser som nyttes på naturskadeområdet.

Det kan under post 71 i 2017 overføres ansvar (gitte, ikke innfridde tilsagn om naturskadeerstatning) til 2018 på inntil 40 500 000 kroner.

Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket

Post 71 Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket

Det er bevilget 107 070 000 kroner, og i tillegg gitt en tilsagnsfullmakt på 75 000 000 kroner, til infrastrukturtiltak i skogbruket for 2017. Ansvar fra 2016 må dekkes av den nye bevilgningsrammen for 2017 på 107 070 000 kroner.

Gitt Landbruksdirektoratets bruk av midler i 2016 og ansvar per 31.12.16, legger departementet til grunn at bevilgning og tilsagnsfullmakt 2017 gir rom for nye tilsagn i 2017 på om lag 107 000 000 kroner. Av dette skal om lag 32 000 000 kroner brukes til skogsvegformål, og må ses i sammenheng med bevilgningen til veger over LUF, jf. omtale i kap. 5.4.2. Videre skal om lag 75 000 000 kroner benyttes til tømmerkaier. Midlene kan tildeles prosjekter langs hele kysten. Av midlene til tømmerkaier, skal inntil 29 000 000 kroner disponeres til prosjekter i fylker med sysselsettingsutfordringer. Departementet ber direktoratet innen februar 2017 legge fram vurdering

av hvordan sysselsettingsutfordringer kan innarbeides som kriterium for tildeling av prosjektstøtte. Eventuell omdisponering av midler mellom tømmerkaier og skogsvegformål skal forelegges departementet for godkjenning.

Post 73 Tilskudd til skog-, klima- og energiltak

Det er tildelt 33 483 000 kroner for oppfølging av skogkulturtiltakene tettere planting ved forynging etter hogst og gjødsling av skog for 2017. For 2016 ble det tildelt 9 000 000 kroner til gjødsling, og bevilgningen til dette formålet økes med 6 000 000 kroner, jf. budsjettforliket. Fordeling av midlene mellom de to tiltakene gjøres ellers i tråd med brev av 01.03.16 fra LMD samt erfaringene fra forvaltningen av ordningene i 2016, som blant annet tilsier at det kan åpnes for tilskudd til suppleringsplanting.

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

Fordelingen av bevilgningene på kap. 1150 på poster/underposter framgår av Prop. 1 S (2016-2017). Departementet ber Landbruksdirektoratet legge denne fordelingen til grunn for sin oppfølging av bevilgningene på kap. 1150.

Eventuell omdisponering mellom underposter skal forelegges LMD. For de overførbare bevilgningene under kap. 1150, er det bevilgningene som styrer tilskuddssatsene. Dersom det innenfor bevilgningen eventuelt er grunnlag for økning av satsene ut over det som er avtalt i jordbruksavtalen, skal dette forelegges LMD for godkjenning. For produksjonstilskuddene, jf. kap. 7 i jordbruksavtale for perioden 01.07.16 – 30.06.17, skal forslag til endelige satser forelegges departementet, som fastsetter satsene.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Det er tildelt 13 000 000 kroner, herav 2 000 000 kroner til utvikling og ferdigstilling av nytt fagsystem (eStil) for produksjonstilskudd og avløsertilskudd ved ferie og fritid. Tildelingen er redusert med 6 000 000 kroner som følge av at arbeidet med å utvikle kartbaserte søknader utsettes, jf. utkast til tildelingsbrev av 06.12.16 og referat fra møte mellom Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og staten 24.01.17.

Den resterende del av tildelingen, 11 000 000 kroner, tildeles utvikling av nytt forvaltningssystem (erstatning for Saturn) for ordninger under LUF m.m. Utviklingsarbeidet er kostnadsberegnet til totalt 24 000 000 kroner over en treårsperiode.

Post 70 Markedsregulering

Det er bevilget 315 100 000 kroner.

70.11 Markedstiltak

Det er bevilget 24 400 000 kroner.

Midlene tildeles Omsetningsrådet, som vil være tilskuddsmottaker. Det forutsettes at Omsetningsrådet anvender midlene i samsvar med forutsetningene i jordbruksoppgjøret.

70.12 Tilskudd til råvareprisutjevningsordningen m.m.

Det er bevilget 252 700 000 kroner, herav 225 576 000 kroner til prisnedskriving og 27 124 000 kroner til eksportrestitusjon.

70.13 Tilskudd til potetsprit og potetstivelse

Det er bevilget 38 000 000 kroner, herav 18 000 000 kroner til potetsprit og 20 000 000 kroner til potetstivelse.

Post 71 Tilskudd til erstatninger m.m.

Det er bevilget 43 000 000 kroner. Posten er en overslagsbevilgning og omfatter følgende ordninger:

- Erstatning ved avlingssvikt i planteproduksjon
- Erstatning ved svikt i honningproduksjon

Post 73 Pristilskudd

Posten er en overslagsbevilgning. Til grunn for bevilgningen, 3 298 535 000 kroner, ligger prognoser for kvantum i 2017 (ull, melk, kjøtt og korn) og priser/satser for avtaleperioden 2016/2017.

73.11 Tilskudd til norsk ull

Det er bevilget 132 720 000 kroner. Landbruksdirektoratet er ansvarlig for differensieringen av tilskuddssatsene på de ulike ullkvalitetene.

73.13 Pristilskudd melk

Det er bevilget 610 500 000 kroner, herav 70 300 000 kroner til grunntilskudd geitmelk og 540 200 000 kroner i distriktstilskudd til all melk.

73.15 Pristilskudd kjøtt

Det er bevilget 1 410 100 000 kroner, herav 97 000 000 kroner til grunntilskudd (sau/lam og geit/kje), 250 600 000 kroner til kvalitetstilskudd (storfe), 590 000 000 kroner til distriktstilskudd og 472 500 000 kroner i tilskudd til lammeslakt og kjeslakt.

73.16 Distriktstilskudd egg

Det er bevilget 3 234 000 kroner.

73.17 Distriktstilskudd, frukt, bær, grønnsaker og potet

Det er bevilget 87 100 000 kroner. Underposten omfatter 83 300 000 kroner til distriktstilskudd frukt, bær og veksthusgrønnsaker, og 3 800 000 kroner til distriktstilskudd for potetproduksjon i Nord-Norge.

73.18 Frakttilskudd

Det er bevilget 345 681 000 kroner. Underposten omfatter ordningene med frakttilskudd på kjøtt (132 000 000 kroner), egg (8 681 000 kroner) og korn/kraftfôr (205 000 000 kroner).

73.19 Prisnedskrivingstilskudd korn

Det er bevilget 651 200 000 kroner.

73.20 Tilskudd matkorn

Det er bevilget 58 000 000 kroner.

Post 74 Direkte tilskudd

Det er bevilget 7 965 410 000 kroner.

74.11 Driftstilskudd, melkeproduksjon og kjøttfeproduksjon

Det er bevilget 1 373 400 000 kroner. Av beløpet er det avsatt 1 152 100 000 kroner til tilskudd til melkeproduksjon og 221 300 000 kroner til tilskudd til kjøttfeproduksjon.

74.14 Tilskudd til husdyr

Det er bevilget 2 182 010 000 kroner. Av beløpet er det avsatt 2 170 810 000 kroner til tilskudd til husdyr og 11 200 000 kroner til tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser.

74.16 Beitetilskudd

Det er bevilget 854 500 000 kroner, herav 434 500 000 kroner til utmarksbeitetilskudd og 420 000 000 kroner til generelt beitetilskudd.

74.17 Areal- og kulturlandskapstilskudd

Det er bevilget 3 025 900 000 kroner, herav 1 464 100 000 kroner til kulturlandskapstilskudd og 1 561 800 000 kroner til arealtilskudd.

74.19 Regionale miljøprogram

Det er bevilget 422 400 000 kroner.

74.20 Tilskudd til økologisk landbruk

Det er bevilget 107 200 000 kroner, herav 68 400 000 kroner til ekstra husdyrtilskudd og 38 800 000 kroner til ekstra arealtilskudd.

Post 77 Utviklingstiltak

Det er bevilget 246 380 000 kroner.

77.11 Tilskudd til dyreavl m.m.

Det er bevilget 83 300 000 kroner, fordelt med 24 600 000 kroner til tilskudd til semintjenester, 44 500 000 kroner til tilskudd til veterinære reiser og 14 200 000 kroner til tilskudd til avlsorganisasjoner.

Det forutsettes at avlsorganisasjonene skal samarbeide med Norsk genressurssenter for å bidra til at genetiske ressurser som ligger i små sårbare populasjoner av tradisjonelle norske raser ikke går tapt, herunder bidra til semin på slike raser, når det anses hensiktsmessig.

77.12 Tilskudd til frøavl m.m.

Det er bevilget 13 720 000 kroner. Ordningen omfatter pristilskudd, arealtilskudd, lagringstilskudd med en samlet ramme på 10 000 000 kroner og 3 720 000 kroner til tilskudd til beredskapslagring av såkorn.

Tilskudd til lagring av såkorn utbetales med en sats på 0,60 kroner per kg til maksimalt 6 200 tonn såkorn.

77.13 Tilskudd til rådgivning

Det er bevilget 84 500 000 kroner.

Midlene tildeles Norsk landbruksrådgivning (NLR). Minst 14 000 000 kroner av de tildelte midlene skal gå til HMS-rådgiving og minst 5 500 000 kroner skal nyttes til byggteknisk rådgiving.

Landbruksdirektoratet skal overføre midlene til NLR. I tildelingsbrevet skal det bl.a. framgå at NLR kan bruke direktoratets rettigheter til grunnkart etablert gjennom Geovekst.

77.15 Tilskudd til kvalitetstiltak

Det er tildelt 51 860 000 kroner til følgende tiltak:

-Utvikling av plantemateriale (oppformering) – 11 000 000 kroner, herav 10 000 000 kroner til Sagaplant og 1 000 000 kroner til NMBU

-Utvikling av plantemateriale – Graminor – 22 460 000 kroner

-Utvikling av plantemateriale " Prebreeding" – 1 900 000 kroner

-Kvalitetstiltak for settepotetavl – 7 500 000 kroner

-Handlingsplan plantevernmidler – 9 000 000 kroner, jf. kap. 3.4.1 i tildelingsbrevet av 04.07.16

77.17 Tilskudd til fruktlager

Det er bevilget 13 000 000 kroner.

Post 78 Velferdsordninger

Det er bevilget 1 541 954 000 kroner.

78.11 Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Det er bevilget 1 167 019 000 kroner.

78.12 Tilskudd til avløsning ved sykdom mv.

Det er bevilget 158 400 000 kroner.

78.14 Tilskudd til sykepengeordningen i jordbruket

Det er bevilget 73 000 000 kroner. Landbruksdirektoratet bes om å overføre midlene til Folketrygdfondets kap. 5700, post 71 (trygdeavgift).

78.15 Tilskudd til landbruksvikarordningen

Det er bevilget 63 000 000 kroner.

78.16 Tidligpensjonsordning for jordbrukere

Det er bevilget 80 535 000 kroner.

Kap. 4150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen

Post 85 Markedsordningen for korn

Posten omfatter inntekter fra prisutjevningsbeløp på kraftfôrråvarer. På grunn av prognoser for prisutviklingen på verdensmarkedet er det ikke budsjettert med inntekter på posten i 2017.

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen*Post 72 Tilskudd til organisasjonsarbeid*

Det er bevilget 6 100 000 kroner i organisasjonstilskudd til NRL, herav 200 000 kroner til HMS-tiltak i reindriften. Formålet med tilskuddet er å sikre en aktiv deltakelse fra reindriftsnæringen i gjennomføringen av reindriftspolitikken. Landbruksdirektoratet utbetaler tilskuddet på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2017. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre institusjoner/departementer skal spesifiseres både i regnskap og budsjett. NRL skal rapportere særskilt om sitt arbeid og planer med HMS. I årsrapporten skal det også redegjøres for NRLs deltakelse i ulike offentlige oppnevnte styrever og utvalg. Kopi av NRLs rapportering oversendes departementet.

Post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Det er bevilget 74 200 000 kroner.

75.11 Frakttilskudd

Det er bevilget 2 500 000 kroner.

75.12 Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag

Det er bevilget 61 300 000 kroner. Posten omfatter følgende ordninger:

- Produksjonspremie – 29 500 000 kroner
- Etableringstilskudd – 1 900 000 kroner
- Særskilt driftstilskudd til ungdom – 1 400 000 kroner
- Kalveslaktetilskudd – 26 600 000 kroner
- Ektefelle- og samboertillegg – 1 600 000 kroner

Ordningene forvaltes av Fylkesmannen og utbetales av Landbruksdirektoratet.

Det er i tillegg avsatt 300 000 kroner som økonomisk støtte til slakteriene for å gjennomføre nødvendige alders- og kjønnsbestemmelser, jf. Forskrift om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning, § 3.

75.13 Distriktstilskudd

Det er bevilget 10 400 000 kroner.

Ordningen forvaltes av Fylkesmannen og utbetales av Landbruksdirektoratet.

Post 79 Velferdsordninger

Det er bevilget 2 600 000 kroner. Posten omfatter følgende ordninger:

Tidligpensjon – 1 000 000 kroner

Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap/fødsel – 1 000 000 kroner

Tilskudd til sjukepengeordningen i reindriften – 600 000 kroner – Landbruksdirektoratet bes om å overføre midlene til Folketrygdfondets kap. 5700, post 71 (trygdeavgift).

5.4. Fond

5.4.1. Generelt

Landbruksdirektoratet har forvaltningsansvaret, herunder regnskapsføreransvaret, for følgende statlige fond:

- Landbrukets utviklingsfond (LUF)
- Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter
- Utviklingsfondet for skogbruket
- Reindriftens utviklingsfond (RUF)

Når det gjelder administrative kostnader ved forvaltning av fond, gjelder generelt at administrative kostnader dekkes over fondet der vedtektene gir grunnlag for det. Utbetaling fra fondene skal skje gjennom statens konsernkontoordning. Tilsagn om tilskudd gitt av departementet forutsettes også utbetalt og regnskapsført av Landbruksdirektoratet.

Landbruksdirektoratet bes overføre midlene fra statsbudsjettet til de enkelte fond slik at fondene til enhver tid har en positiv saldo i forhold til statskassa. Overføringene bes foretatt i halvårlige terminer, i januar og juli.

Når det gjelder ordninger over LUF som forvaltes av Innovasjon Norge (IN), skal Landbruksdirektoratet utbetale midler fra LUF til IN i terminer 4 – 6 ganger pr. år. Det skal legges opp til regelmessig avstemming av fondsregnskapet og INs regnskap.

IN forvalter også midler over Reindriftens utviklingsfond (RUF) til *Utviklingsprogrammet – vekst og verdiskaping i landbruket* for driftsåret 2016/2017. Bevilgningen, 5 500 000 kroner, dekker også kostnadene til administrasjon av ordningen i IN med inntil 1 500 000 kroner. Landbruksdirektoratet bes overføre midlene til IN 2 ganger pr. år.

Det er fra LUF bevilget 52 000 000 kroner til Matmerk og 6 000 000 kroner til Kompetanseprogrammet i landbruket (KIL) som forvaltes av Matmerk. Landbruksdirektoratet bes overføre midlene, i alt 58 000 000 kroner, til stiftelsen i 2 utbetalinger. Matmerk mottar oppdragsbrev fra LMD.

Tilskuddet over LUF på 20 000 000 kroner til fylkeskommunenenes arbeid innenfor rekruttering, likestilling og kompetanseheving i landbruket videreføres i 2017. Landbruksdirektoratet bes overføre midlene til fylkeskommunene primo juli 2017, i henhold til fylkesvis fordeling i tilskuddsbrev fra LMD til fylkeskommunene for 2017 på landbruks- og matområdet.

Det er bevilget 1 500 000 kroner over LUF og 1 450 000 kroner over RUF til ordningen med konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag forvalter ordningen. Landbruksdirektoratet overfører bevilgningen fra RUF til LUF slik at midlene under ordningen samlet sett ligger i LUF. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mottar brev fra LMD om saken.

Midler til forskning

Forskningsavgiftsmidlene er fra og med 2017 tatt inn i statsbudsjettet, jf. kap. 1137, post 54, og kap. 5576, post 70. Styret for fondet disponerer midlene innenfor budsjett fastsatt av LMD. Styret mottar oppdragsbrev fra LMD.

Forskningsmidlene over jordbruksavtalen (LUF) disponeres av Styret for forskningsmidler over jordbruksavtalen, jf. oppdragsbrev av 01.07.16 til styret. Avtalepartenes prioriteringer for bruken av midlene framgår av kap. 7.2.4 i Prop. 133 S (2015-2016).

Landbruksdirektoratet har sekretariatsansvar for Styret for fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) og Styret for forskningsmidler over jordbruksavtalen (JA). Det er viktig at det videreutvikles et godt samarbeid og en formålstjenlig ansvarsdeling mellom styrene og Norges Forskningsråd. Det skal skilles tydelig mellom styrene og Landbruksdirektoratet i profilering og utadrettet virksomhet, slik at de ulike aktørenes roller og ansvar kommer tydelig frem.

Ikke-statlige fond

Landbruksdirektoratet har også regnskapsføreransvaret for følgende ikke-statlige fond: Sentralt inntrukne rentemidler fra skogfondsordningen, prisutjevningsordningen for melk, kvoteordningen for melk og fond under Omsetningsrådet.

5.4.2. Fondsbevilgninger

Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket

Post 51 Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket

Det er bevilget 3 500 000 kroner.

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

Post 50 Fondsavsetninger

Midlene over posten, 1 148 053 000 kroner, bevilges til Landbrukets utviklingsfond (LUF). For 2017 har LUF-midlene en innvilgningsramme på 1 385 500 000 kroner, inkl. rentestøtte, jf. tabell 2.8 i Prop. 1 S (2016-2017). Av tiltakene som er omtalt i tabell 2.8 har Landbruksdirektoratet forvaltningsansvaret for disse:

Klima- og miljøprogram

Det er bevilget 18 000 000 kroner til utviklingstiltak og informasjonstiltak på miljø- og klimaområdet. Landbruksdirektoratet og Fylkesmannen forvalter midlene. Midlene er fordelt med 6 000 000 kroner til fylkesvise tiltak, 11 000 000 kroner til sentrale tiltak og 1 000 000 kroner til beregningsutvalg klimautfordringer, jf. referat fra møte 29.08.16 om fordeling av midlene.

Spesielle miljøtiltak i landbrukets kulturlandskap (SMIL)

Bevilgningen på 95 000 000 kroner tildeles Fylkesmannen. Fylkesmannen fordeler midlene videre til kommunene.

Drenering

Bevilgningen på 58 000 000 kroner tildeles Fylkesmannen. Fylkesmannen fordeler midlene videre til kommunene.

Utsiktsrydding i kulturlandskapet

Det er bevilget 8 000 000 kroner til utsiktsrydding i kulturlandskapet. Midlene tildeles Fylkesmannen i Hordaland, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Fylkesmannen i Møre og Romsdal.

Investeringsstøtte til organisert beitebruk

Bevilgningen på 10 000 000 kroner tildeles Fylkesmannen.

Støtte til verdensarvområdene og til utvalgte kulturlandskap

Det er bevilget 9 500 000 kroner. Bevilgningen må ses i sammenheng med Klima- og miljødepartementets midler til disse tiltakene.

Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk

Det er bevilget 30 000 000 kroner til utviklingstiltak innen økologisk jordbruk.

Skogbruk

Landbruksdirektoratet skal forvalte 200 500 000 kroner av midlene til skogbruk over LUF fordelt på følgende tiltak:

Det er avsatt 173 000 000 kroner til *nærings- og miljøtiltak i skogbruket*. Midlene fordeles med 103 000 000 kroner til vegbygging og drift med taubane, hest o.a. som skal forvaltes av Fylkesmannen, og 70 000 000 kroner til skogkultur, miljøtiltak og andre tiltak som forvaltes av kommunene. Departementet ber direktoratet prioritere investeringer i skogsveg i 2017, framfor ulike driftstilskudd til taubane, hest mv.

Det er avsatt 23 000 000 kroner til *skogbruksplanlegging med miljøregistreringer*, herav 19 000 000 kroner til Fylkesmannen. Landbruksdirektoratet skal bidra til at skogbruksplanleggingen organiseres på en smidig og effektiv måte i fylkene, og at det legges til rette for gjenbruk og ajourføring av data der dette er aktuelt. Av bevilgningen skal Landbruksdirektoratet overføre 1 000 000 kroner til NIBIO til AR5 på skogarealer. I tillegg kan 3 000 000 kroner brukes til revisjon av instruks for Miljøregistreringer i skog, nødvendige tilpasninger til Natur i Norge (NiN) og videre arbeid med Skogportalen/Kilden. Departementet ønsker en nærmere dialog med direktoratet om endelig disponering av disse midlene. Det er nødvendig å sikre bedre rapportering av skogbruksplanmidlene, både forbruk og eventuelt udisponerte midler, og hva som er bundet i ansvar.

Det er avsatt 4 500 000 kroner til *kystskogbruket*. Midlene fordeles av Landbruksdirektoratet til fylkesoverbyggende prosjekter i kystskogbruksfylkene. Midlene skal prioriteres til infrastrukturtiltak, med hovedvekt på å videreføre arbeidet med hovedplaner for skogsveger og utvikling av tømmerkafterterminaler.

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen*Post 51 Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet*

Det er bevilget 31 600 000 kroner til Reindriftens Utviklingsfond (RUF). På bakgrunn av fondets økonomiske situasjon er tildelingsrammen for 2017 satt lik bevilgningsrammen.

I Reindrifftsavtalen 2016/2017 har avtalepartene øremerket 20 000 000 kroner til ulike ordninger som sorterer under RUF:

- Konfliktforebyggende tiltak – 1 450 000 kroner
- Utviklingsprogrammet – 5 500 000 kroner
- Videreføring av fagbrevordningen – 2 000 000 kroner
- Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt – 4 000 000 kroner
- Pramming av rein – 3 200 000 kroner
- Lærings- og omsorgsbaserte tjenester – 250 000 kroner
- Drift av nytt klassifiseringssystem – 600 000 kroner
- Fjerning av gammelt gjerdemateriell m.m. – 1 000 000 kroner

- Reindriftsfaglig medvirkning i regional forvaltning – 500 000 kroner
- Utvikling av NRL som organisasjon – 1 500 000 kroner

Inntil 150 000 kroner av avsetningen til Markedsutvalget stilles til disposisjon for at sekretariatet kan følge opp de oppgaver som blir besluttet av utvalget, og inntil 50 000 kroner for å kompensere Markedsutvalgets medlemmer for ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet, jf. kap. 7.3.7 i Prop. 77 S (2015-2016).

RUF-styret skal legge opp en plan for bruk av de midlene som ikke er øremerket av avtalepartene og som kan understøtte målsettingene for reindriftspolitikken. Departementet påpeker at så fremt ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

5.5. Tollkvoter for landbruksvarer

Landbruksdirektoratet forvalter ordningen med tollkvoter for landbruksvarer. Tollkvotene er dels et resultat av WTO-avtalen, EØS-avtalen, frihandelsavtaler med ulike land, tollpreferanseordningen ovenfor utviklingsland (GSP), og dels fastsatt av forvaltningen som virkemidler i importpolitikken som føres på det aktuelle området. De fleste tollkvotene fordeles ved auksjon for ett år av gangen. Selve auksjonen gjennomføres på internett, noe som bidrar til en åpen prosess der alle interessentene kan være med. Resultatet av auksjonen blir umiddelbart tilgjengelig for alle. Ordningen budsjetteres under Finansdepartementet, kap. 5511, post 71, jf. Prop. 1 LS (2016-2017) Skatter, avgifter og toll 2017.

6. Fullmakter for 2017

6.1. Budsjettfullmakter

Merinntektsfullmakt

Landbruksdirektoratet kan overskride bevilgningen under kap. 1142 post 01 mot tilsvarende merinntekter under kap. 4142 post 01.

Tilsagnsfullmakt

Kap 1148 Naturskade - erstatninger

Post 71	Naturskade - erstatninger	kr	40 500 000

Kap 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket

Post 71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket	kr	75 000 000

Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein

Landbruksdirektoratet kan overskride bevilgningen under kap. 1142, post 01 med inntil 500 000 kroner i sammenheng med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

Fullmakter etter bevilgningsreglementet

Finansdepartementet har i Rundskriv R-110 av 13.01.17 delegert enkelte fullmakter til departementene. Disse fullmaktene kan departementene ved behov delegere videre til underliggende virksomheter, jf. rundskrivet pkt. 2.7. Dersom Landbruksdirektoratet har behov for fullmakter utover de som delegeres gjennom dette dokumentet og instruks for økonomi- og virksomhetsstyring, bes virksomheten om å drøfte dette med departementet.

6.2. Personalfullmakter

Fullmakter til å opprette nye stillinger, ansettelser og fullmakt til å fastsette lønn delegeres til den enkelte virksomhet. Det fremgår av hovedtariffavtalen i staten hvilke virksomheter som har fullmakt til å føre lokale forhandlinger.

Departementet foretar ansettelse av administrerende direktør i Landbruksdirektoratet. Departementet saksbehandler og avgjør også alle saker knyttet til arbeidsforholdet.

Departementet gir virksomhetene fullmakt til å fatte vedtak om erstatning på inntil 20 000 kroner til statsansatte for skade eller tap av private eiendeler i forbindelse med tjenesten (Statens personalhåndbok pkt. 10.22). Erstatninger utover 20 000 kroner sendes departementet som forelegger saken for Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

7. Rapportering

7.1. Årsrapport

LMD ber Landbruksdirektoratet om å utarbeide årsrapport med årsregnskap som beskriver direktoratets virksomhet. Rapportering skal utarbeides etter de krav som er satt i Bestemmelsene til Reglementet for økonomistyring i staten, virksomhetsinstruksen, relevante rundskriv og dette tildelingsbrevet. Rapporteringen skal gi et dekkende bilde av virksomhetens aktiviteter og resultater. Kravene under kap. 2 *Mål og hovedprioriteringer* rapporteres hovedsakelig under Del III – Årets aktiviteter og resultater i årsrapporten. *Administrative krav*, jf. kap. 2.2.5, rapporteres hovedsakelig i Del IV – Styling og kontroll.

I årsrapporten for 2016 skal Landbruksdirektoratet omtale resultatet av kartleggingen av hvordan brukerne opplever virksomheten, jf. regjeringens fellesføring omtalt i tildelingsbrevet for 2016, og eventuelt beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er iverksatt.

I årsrapporten for 2017 skal Landbruksdirektoratet gjøre rede for iverksatte og planlagte effektiviseringstiltak, jf. regjeringens fellesføring for 2017. Det skal her framgå at tiltak som inneholder digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester er særlig vurdert. Det skal også gjøres rede for hvordan effektiviseringsgevinstene av tiltakene hentes ut, slik at de kan omdisponeres til prioriterte områder.

For å få en oversikt over IKT-utviklingen i Landbruksdirektoratet ber LMD om at det i årsrapporten gis en kort rapportering på følgende:

- Andel av virksomhetens tjenester som retter seg mot eksterne brukere (for eksempel forvaltningsorganer, private virksomheter, enkeltpersoner), som er digitalisert og i hvilket omfang de digitaliserte tjenestene brukes (volum og brukergrupper).
- En vurdering av effekter av nyere IKT-løsninger internt i virksomheten og hos brukere (forvaltningsorganer, private virksomheter, enkeltpersoner)

(rapportering på dette punktet samordnes i årsrapporten med rapporteringen på regjeringens fellesføring over).

Direktoratets arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap skal omtales i årsrapporten. Det bes om at det *særskilt* rapporteres på følgende:

- Antall gjennomførte øvelser, med en kort beskrivelse av type øvelse.
- Antall gjennomførte risiko- og sårbarhetsanalyser, med en kort beskrivelse av området analysen dekker.
- Status i arbeidet med styringssystem for informasjonssikkerhet i virksomheten

LMD vil i eget brev be Landbruksdirektoratet om egen rapportering, utenom årsrapporten, på sikkerhetstilstanden i virksomheten. Denne rapporteringen skal beskrive sikkerhets- og beredskapsutfordringer, eventuelle sikkerhetstruende hendelser som er identifisert, og arbeidet som er gjort i løpet av året for å redusere sårbarhet.

For arbeidet med informasjonssikkerhet viser departementet til LMDs Instruks for økonomi- og virksomhetsstyring i Landbruksdirektoratet og anbefaling fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM). Virksomheten må selv vurdere ytterligere tiltak i henhold til NSMs anbefaling.

Bemanning og personal skal omtales i årsrapporten. Det skal rapporteres på utvikling i årsverk, deltid, midlertidige ansatte, bruk av lærlinger og sykefravær fordelt på kjønn samt likelønn, jf. veileder "*Statlige virksomheters likestillingsredegjørelser etter aktivitets – og rapporteringsplikten*".

Arbeidsmiljøloven stiller krav om at det utføres et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS) i direktoratet. LMD ber om at det rapporteres om vesentlige avvik i forhold til de mål som er satt for HMS-arbeidet.

Det skal også rapporteres om arbeidet for å styrke avdelingen i Alta.

I vedlegg til årsrapporten skal det gis en oversikt over:

- Statistikk over klager og dispensasjonssøknader behandlet av Landbruksdirektoratet. Oversikten skal grupperes etter ordning og resultatet av behandlingen.
- Oversikt over rettssaker på direktoratets område med resultatet i saken.
- Oversikt over saker behandlet av Sivilombudsmannen som har vært til behandling i Landbruksdirektoratet eller fylkesmannsembetene.
- Oversikt over forskrifter fastsatt av Landbruksdirektoratet etter konsesjonsloven § 7 (nedsatt konsesjonsgrense for bebygd eiendom) med opplysning om forskriften er ny i kommunen, er blitt endret eller opphevet i løpet av året.

Kontroll

Omtalen av kontrollvirksomheten i årsrapporten skal suppleres med en mer utfyllende rapportering som behandles på styringsmøte 1. halvår.

Årsrapporten for 2016 har frist **15.03.17**.

Årsrapporten for 2017 har frist **15.03.18**.

Årsrapporten inkludert årsregnskap skal sendes departementet elektronisk (postmottak@lmd.dep.no) med kopi til Riksrevisjonen (riksrevisjonen@riksrevisjonen.no).

7.2. Resultatrapportering

Det vises til de fire overordnede målene for landbruks- og matpolitikken. Departementet rapporterer på målstrukturen samlet i Prop. 1 S (2016-2017), jf. del III.

Mye av resultatrapporteringen skjer i regi av Budsjettnemnda for jordbruket og NIBIO. Landbruksdirektoratet er en sentral leverandør av data til resultatrapporteringen. LMD ber direktoratet bidra til å utvikle gode og effektive samarbeidsrelasjoner til de aktuelle institusjoner, samt bidra til å utvikle rapporteringssystemene videre.

På reindriftsområdet skjer mye av resultatrapporteringen gjennom Totalregnskapet og Ressursregnskapet for reindriften. Direktoratet skal utvikle disse publikasjonene videre.

Landbruksdirektoratet utarbeider rapport om Fylkesmannens saksbehandling etter eiendomslovgivningen. Rapporten oversendes LMD innen 15.06.17.

Rapportering fra kommunene til staten vedrørende jord- og konsesjonslovgivningen samt omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordlov og plan- og bygningslov, skjer direkte fra kommunen til SSB gjennom KOSTRA-systemet. I forbindelse med KOSTRA-rapporteringen av omdisponeringen av dyrka og dyrkbar jord, skal Landbruksdirektoratet utarbeide en enklere oversendelse til departementet innen 15.06.17. En fullstendig rapportering skal skje innen 30.06.17. Direktoratet skal også bidra til å videreutvikle KOSTRA-rapporteringen og sikre kvaliteten på rapporteringen i nært samarbeid med fylkesmennene.

7.3. Regnskapsrapportering og rapportering i forkant av jordbruksoppgjøret og reindriftsavtalen

LMD understreker betydningen av god prognosering og nøyaktighet i budsjetteringen i forbindelse med Landbruksdirektoratets rapportering til departementet.

7.3.1. Årsregnskap

Landbruksdirektoratet skal i Del VI – Årsregnskap i årsrapporten avgi årsregnskap som fastsatt i Instruks for økonomi- og virksomhetsstyring, jf. også Rundskriv R-115 av 24.11.16.

Årsavslutningen, herunder forklaringer til statsregnskapet, omtaler departementet på vanlig måte i eget brev. Direktoratet skal utarbeide rapporten "Intern økonomirapportering til LMD" som skal inneholde direktoratets kommentarer til statsregnskapet for foregående år.

7.3.2. Forhandlingene om Reindriftsavtalen 2017/2018 og Reindriftsavtalen 2018/2019

Det vises til brev av 16.11.16 og 19.01.17 fra LMD med tildeling av oppgaver vedrørende forhandlingene om Reindriftsavtalen 2017/2018.

Departementet kommer tilbake til oppgaver vedrørende forhandlingene om Reindriftsavtalen 2018/2019 i eget brev høsten 2017.

7.3.3. Jordbruksoppgjøret 2017

Landbruksdirektoratet skal innen 22.02.17 utarbeide oppdaterte forbruksprognoser for den enkelte ordning under kap. 1150 og kap. 4150. Dette gjelder både fondsordninger og øvrige ordninger. Alle tall skal relateres til statsbudsjettet, fondsbudsjett og tildeling, i den grad dette er relevant.

Rapporteringen for LUF skal inneholde fondsregnskapet, oversikt over innvilgede og utbetalte tilskudd, fondets ansvar mv. Frist for LUF-rapporten er 15.03.17. Landbruksdirektoratet skal levere en oppdatering av forbruksprognosene på aktuelle områder innen 10.04.17. Departementet skal varsles hvis direktoratet på et senere tidspunkt blir kjent med større endringer i prognosene.

Innen 15.02.17 skal Landbruksdirektoratet i særskilt rapport gi en vurdering av de virkemidler i tilknytning til jordbruksoppgjøret som direktoratet forvalter, jf. omtale i kap. 2.2.3. Der det foreslås endringer som har budsjettmessige konsekvenser, skal disse anslås. Vurderingen av miljøvirkemidlene skal inneholde en vurdering av miljøstatus og miljøutvikling.

7.3.4. Revidert nasjonalbudsjett 2017

Landbruksdirektoratet skal innen 01.03.17 presentere forslag til større endringer på inntekts- eller utgiftssiden som direktoratet ikke kan håndtere ved bruk av egne fullmakter. Dette gjelder alle budsjettkapitler som direktoratet får tildeling fra, unntatt kap. 1150/4150 (alle postene unntatt post 73, Tilskudd til erstatninger, som skal tas med i rapporteringen) og kap. 1151. I forslagene skal det redegjøres for endringer i forhold til bevilgning og hva som er gjort for å begrense utgiftene. Departementet skal varsles hvis direktoratet på et senere tidspunkt blir kjent med større endringer i prognosene.

7.3.5. Nysaldering av statsbudsjettet 2017

Landbruksdirektoratet skal innen 20.09.17 presentere forslag til større endringer på inntekts- eller utgiftssiden som institusjonen ikke kan håndtere ved bruk av egne fullmakter. Dette gjelder alle budsjettkapitler som direktoratet får tildeling fra. Under kap. 1150/4150 gjelder det de volumavhengige postene. I forslagene skal det redegjøres for endringer i forhold til bevilgning og hva som er gjort for å begrense utgiftene. Innspillet til nysalderingen skal også inneholde en oppdatert prognose for avgiftsinnbetaling til Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter.

Departementet skal varsles hvis direktoratet på et senere tidspunkt blir kjent med større endringer i prognosene.

Foreløpige anslag vedrørende nysalderingen skal sendes departementet innen 25.06.17.

7.4. Løpende rapportering

Alle rundskriv skal sendes LMD. Departementet skal orienteres om all skriftlig kommunikasjon med Sivilombudsmannen og Riksrevisjonen.

Departementet skal orienteres om alle større systemendringer generelt, samt større endringer av rutiner i forbindelse med tilskuddsforvaltningen. Departementet vil presisere at endringer som medfører endrede arbeidsoppgaver for fylkesmannsembetene og/eller kommunene skal forelegges departementet på forhånd.

7.5. Budsjettforslag 2018

Landbruksdirektoratet skal innen 15.05.17 oversende budsjettforslag for 2018 for virksomheten.

Direktoratet skal innen 15.06.17 komme med innspill til Prop. 1 S (2017-2018) og Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018, herunder utarbeide prognose for samlet avgiftsinnbetaling i 2018 til Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter.

7.6. Budsjettforslag 2019

Landbruksdirektoratet skal innen 01.11.17 oversende evt. større satsingsforslag i tilknytning til statsbudsjettet for 2019.

8. Styringskalender

Styringskalender LMD – Landbruksdirektoratet i 2017

Styringsmøter (kl 0900 – 1300): 28. mars og 6. desember

Ledersamtale: 13. juni

Faglige kontaktmøter (kl 0900 – 1200):

Avdeling administrasjon: 17. mars

Avdeling handel og industri: 24. mars og 21. september

Avdeling landbruksproduksjon: 16. mars og 27. september

Avdeling ressurs og areal: 22. mars og 11. oktober

Avdeling reindrift: 29. mars og 12. oktober

Møte LMD og forskningsstyrene (Fondsstyret/Avtalestyret): ikke fastsatt dato

Møte Landbruks- og matministeren og Reindriftsstyret: ikke fastsatt dato

Møte Landbruks- og matministeren og Omsetningsrådets leder: ikke fastsatt dato

Styringsdialogen LMD – Fylkesmannen

For å sikre en helhetlig og koordinert styringsdialog med Fylkesmannen og oppfølging av det kommuneretta arbeidet, deltar Landbruksdirektoratet i LMDs styringsmøter med Fylkesmannen. Departementet vil vurdere behovet for justeringer i opplegget for møtene fra 2017 i lys av nytt styringssystem for fylkesmannsembetene. Departementet vil komme tilbake til dette. Felles etatsstyringsmøte for alle embeter vil i 2017 bli avholdt 27. og 28. april.

LMD vil i 2017 gjennomføre styringsmøter med følgende embeter: Oslo og Akershus, Vestfold, Rogaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Nordland, Troms og Finnmark.